

Пантелеймон
Курим

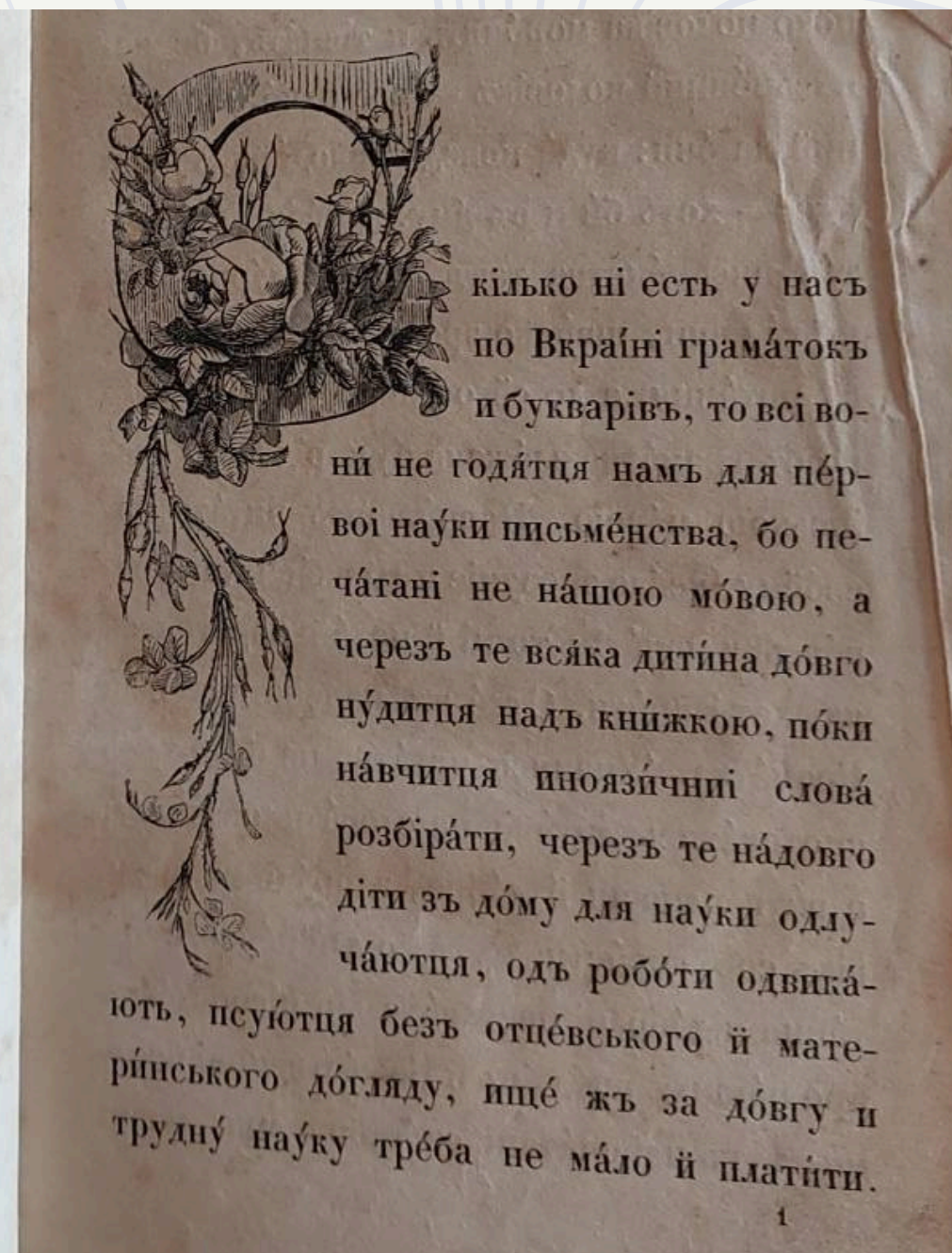
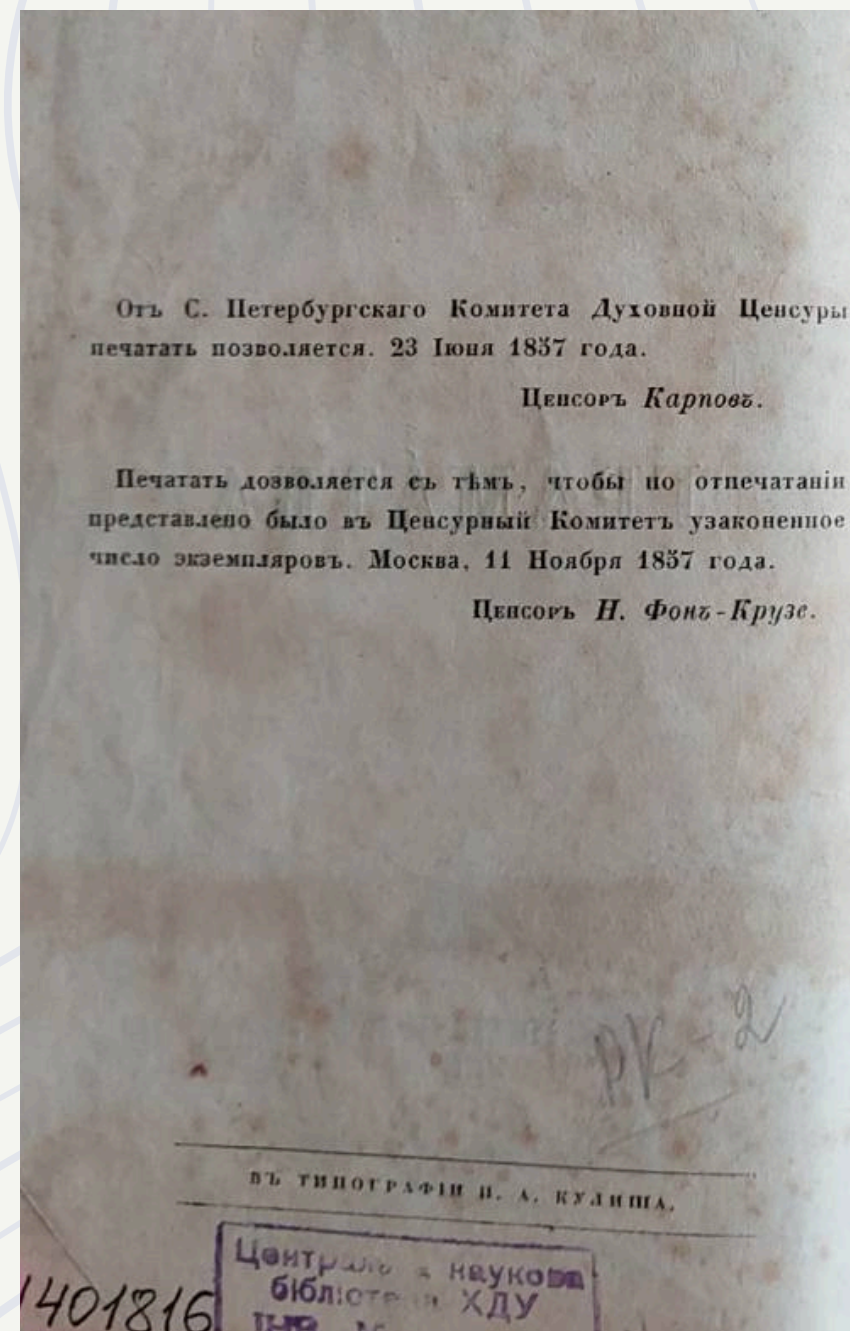
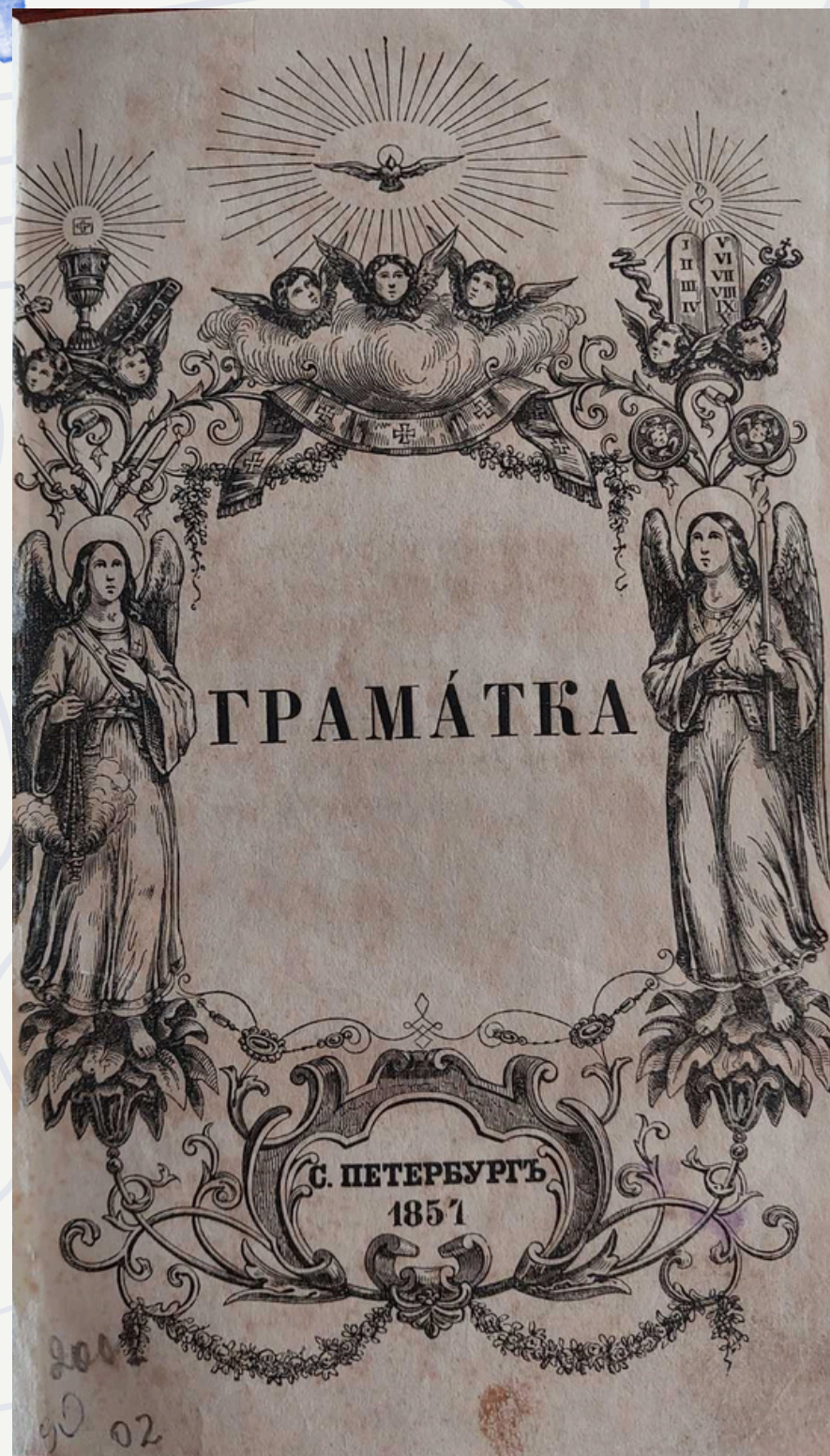
7 серпня 2024 року виповнюється 205 років від дня народження видатного українського письменника, фольклориста, етнографа, мовознавця, перекладача, критика, редактора та видавця

Пантелеймона Олександровича Куліша.

До цієї події бібліотека підготувала віртуальну виставку «Прижиттєві видання П.О. Куліша у фондах ЦНБ Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна».

«Граматка» Пантелеймона Куліша — перший україномовний буквар, виданий у 1857 році у Санкт-Петербурзі. Цей буквар відкрив серію україномовних підручників для початкової освіти, що з'явилися в Східній Україні протягом 1857—1862 років.

У наш час відомо біля трьох десятків прижиттєвих видань творів письменника. Пропонуємо всім охочим переглянути видання, які зберігаються у нашому фонді.

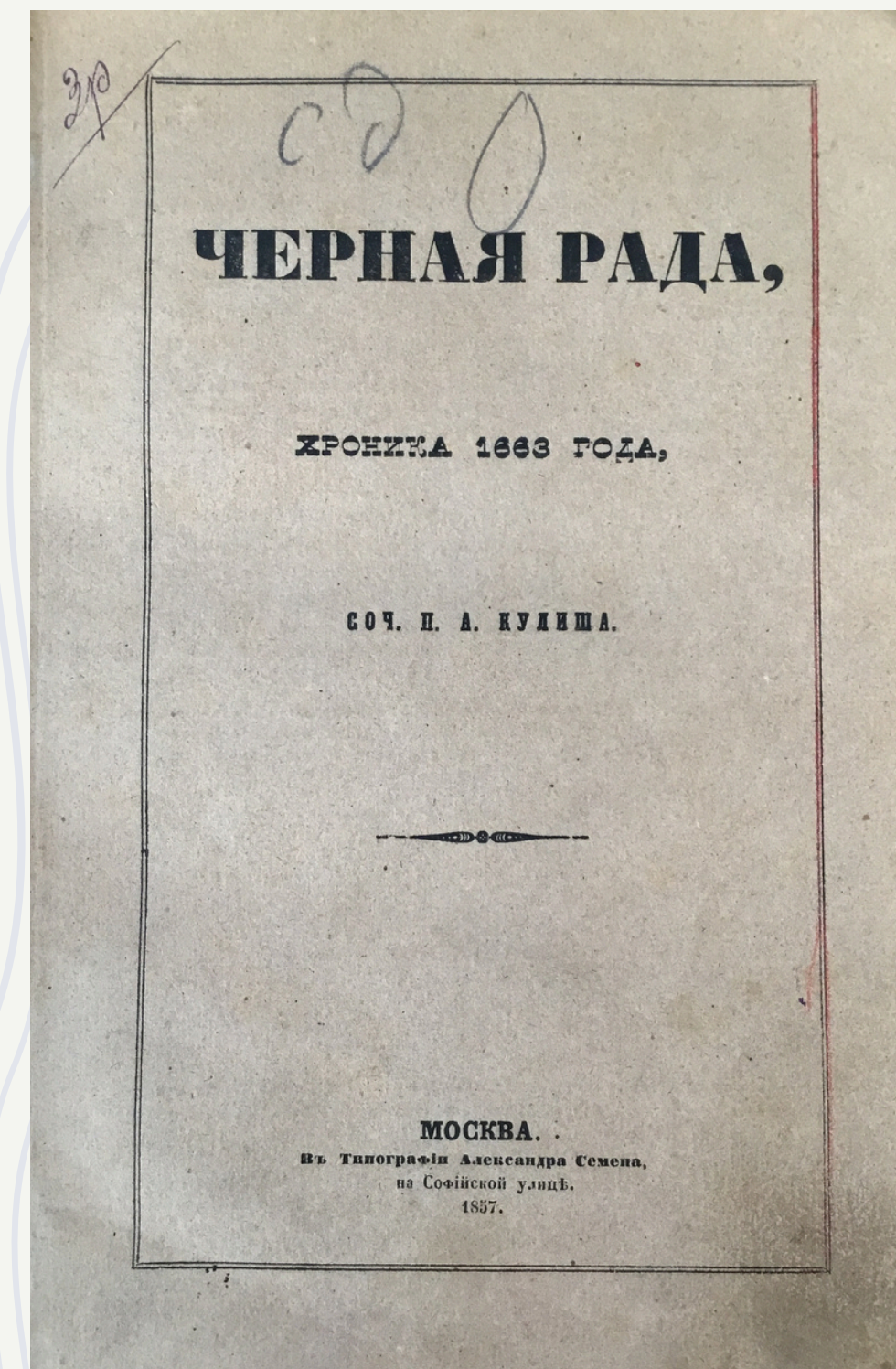
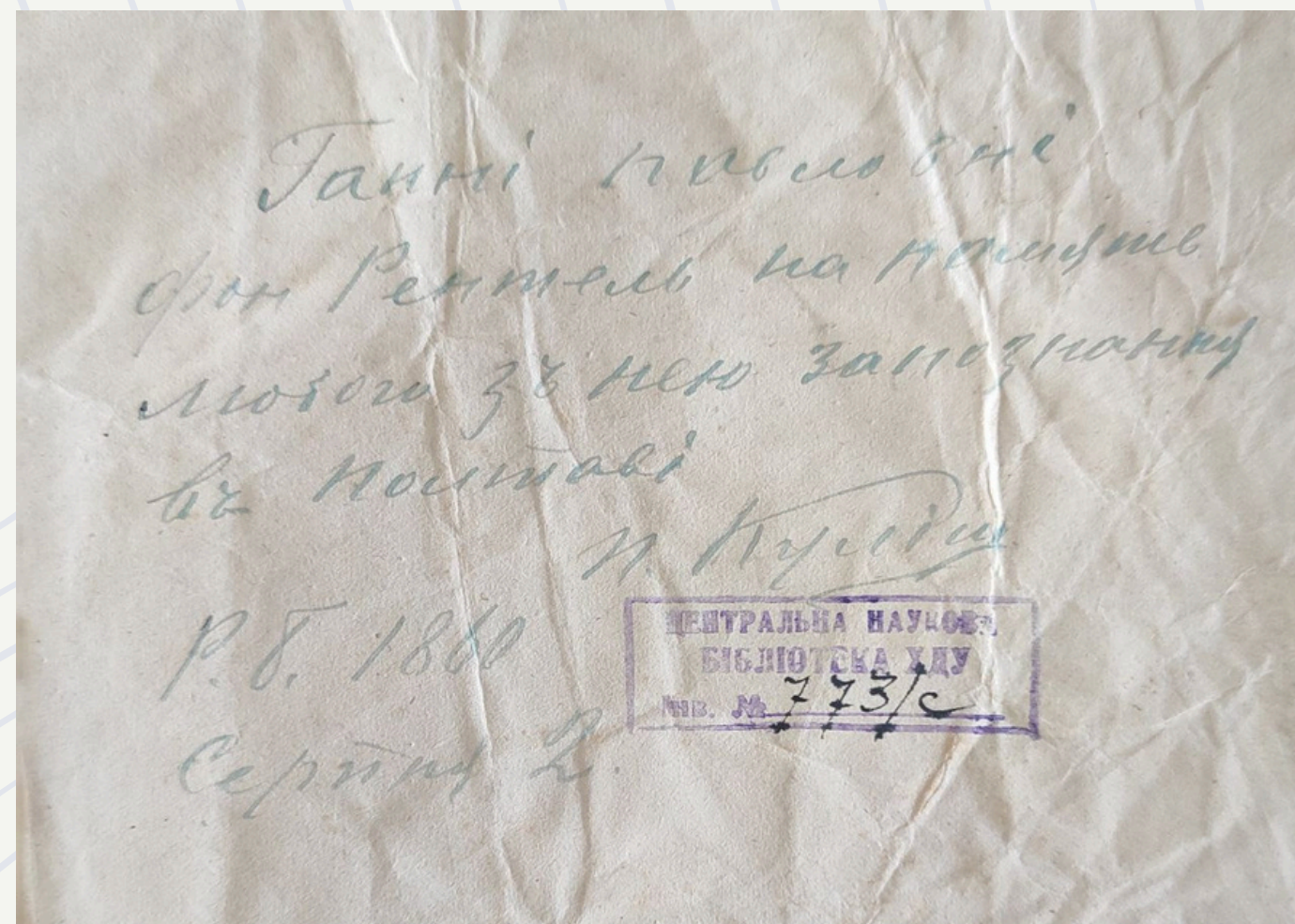
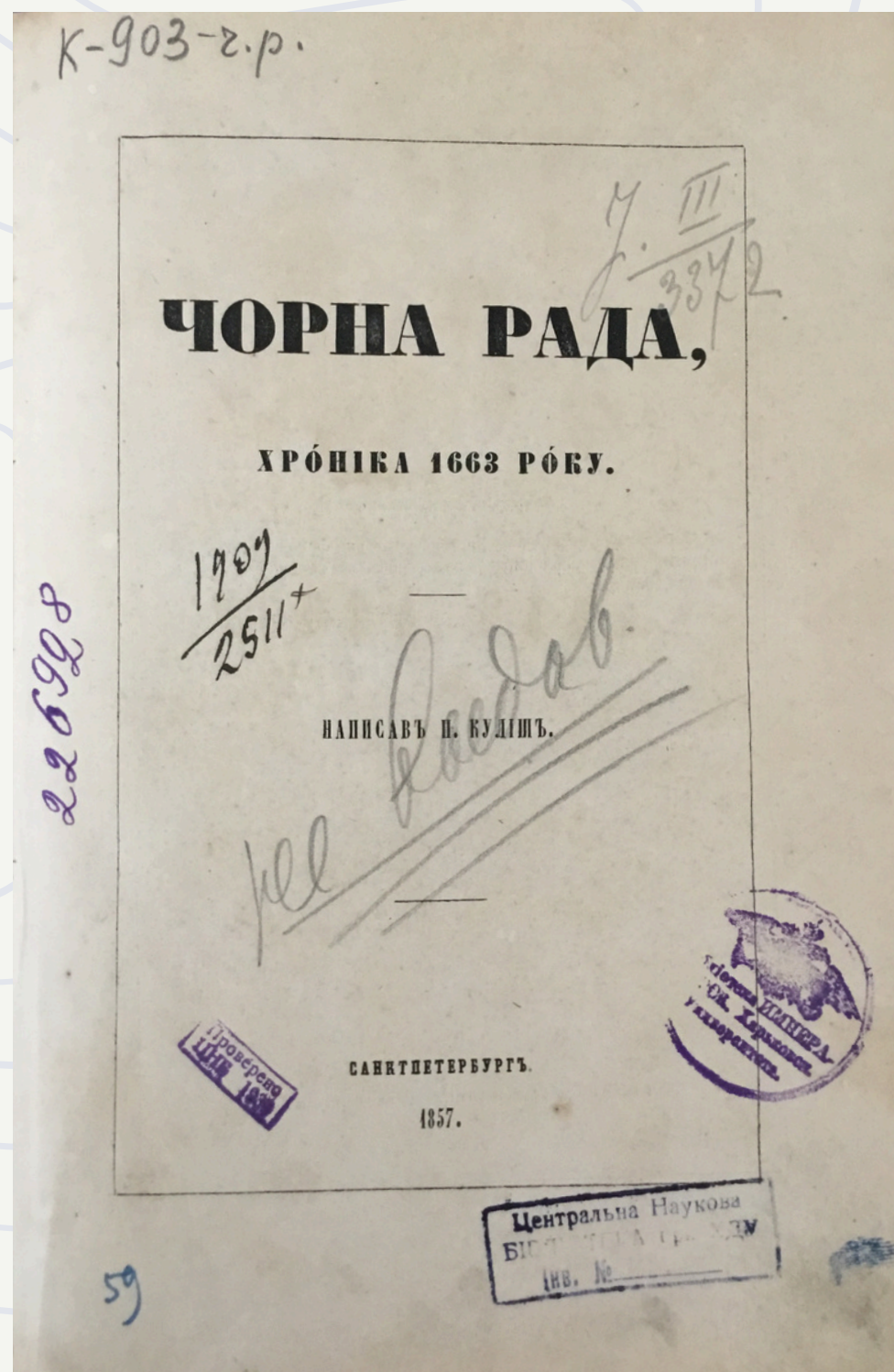
Історичний роман «**Чорна рада**» вперше був виданий у 1857 році російською та українською мовами. Це два самодостатні твори, які вийшли в один і той самий рік, але в різних містах: український – у Петербурзі, російський – у Москві. І водночас ці тексти є вільними авторськими перекладами один одного. За змістом вони мають суттєві відмінності у сценах та деталях.

До російського варіанту «Чорної ради» автор написав післямову. Також, на відміну від українського аналога, російський має епіграфи до кожного розділу.

У ЦНБ український варіант роману зберігається з автографом автора.

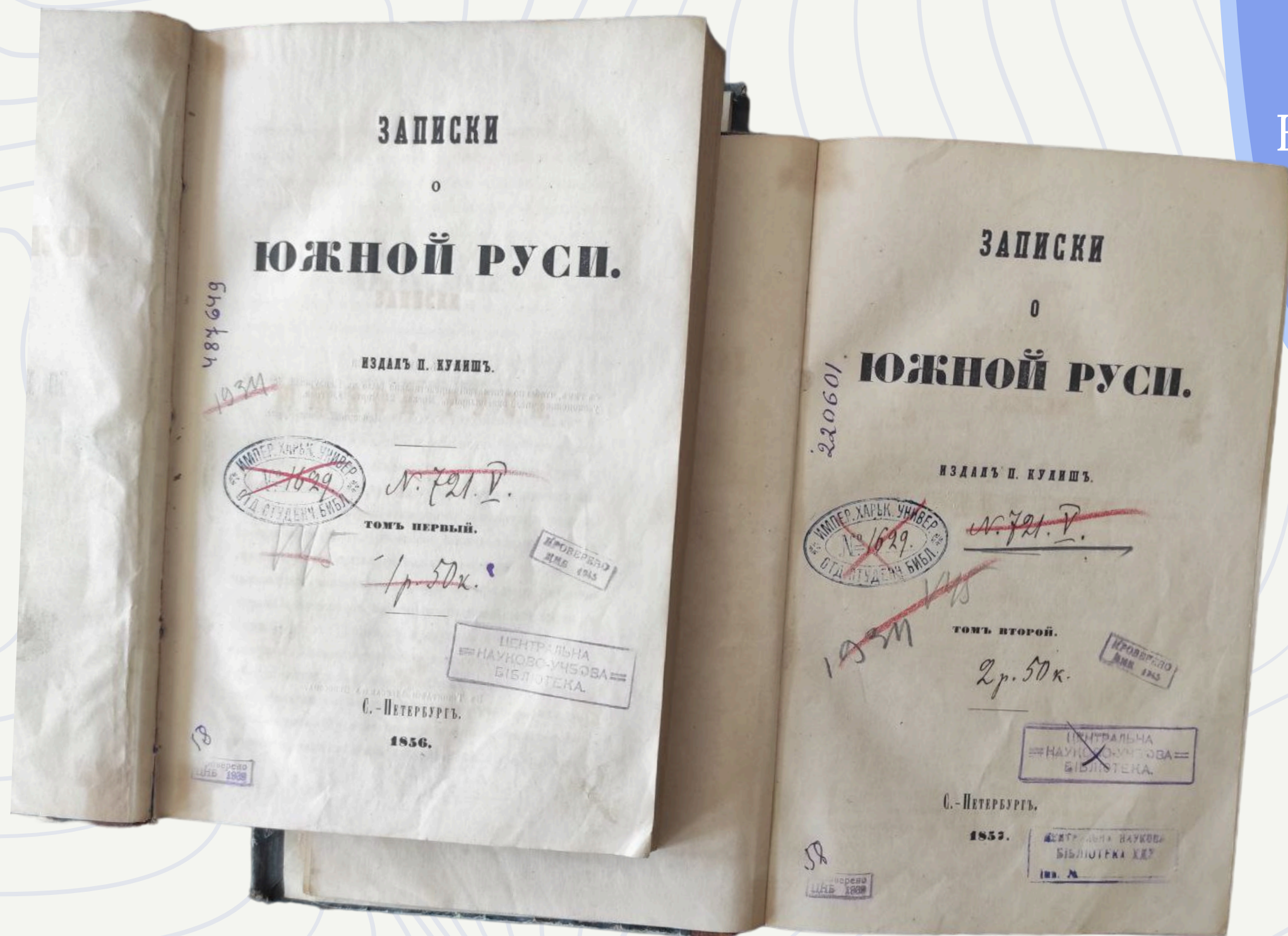
Ці видання мають музейну, наукову, історико-культурну цінність та є бібліографічною рідкістю.

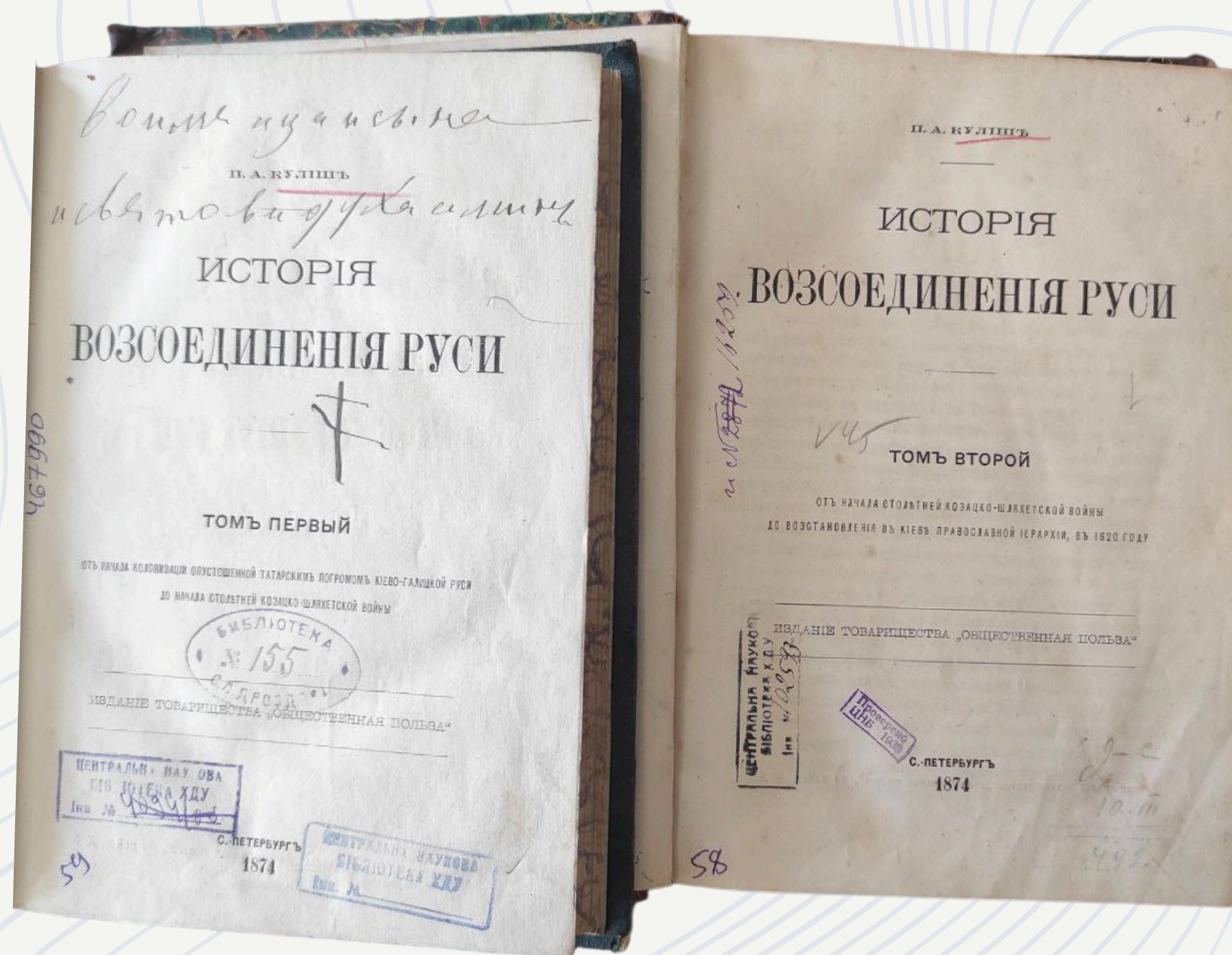
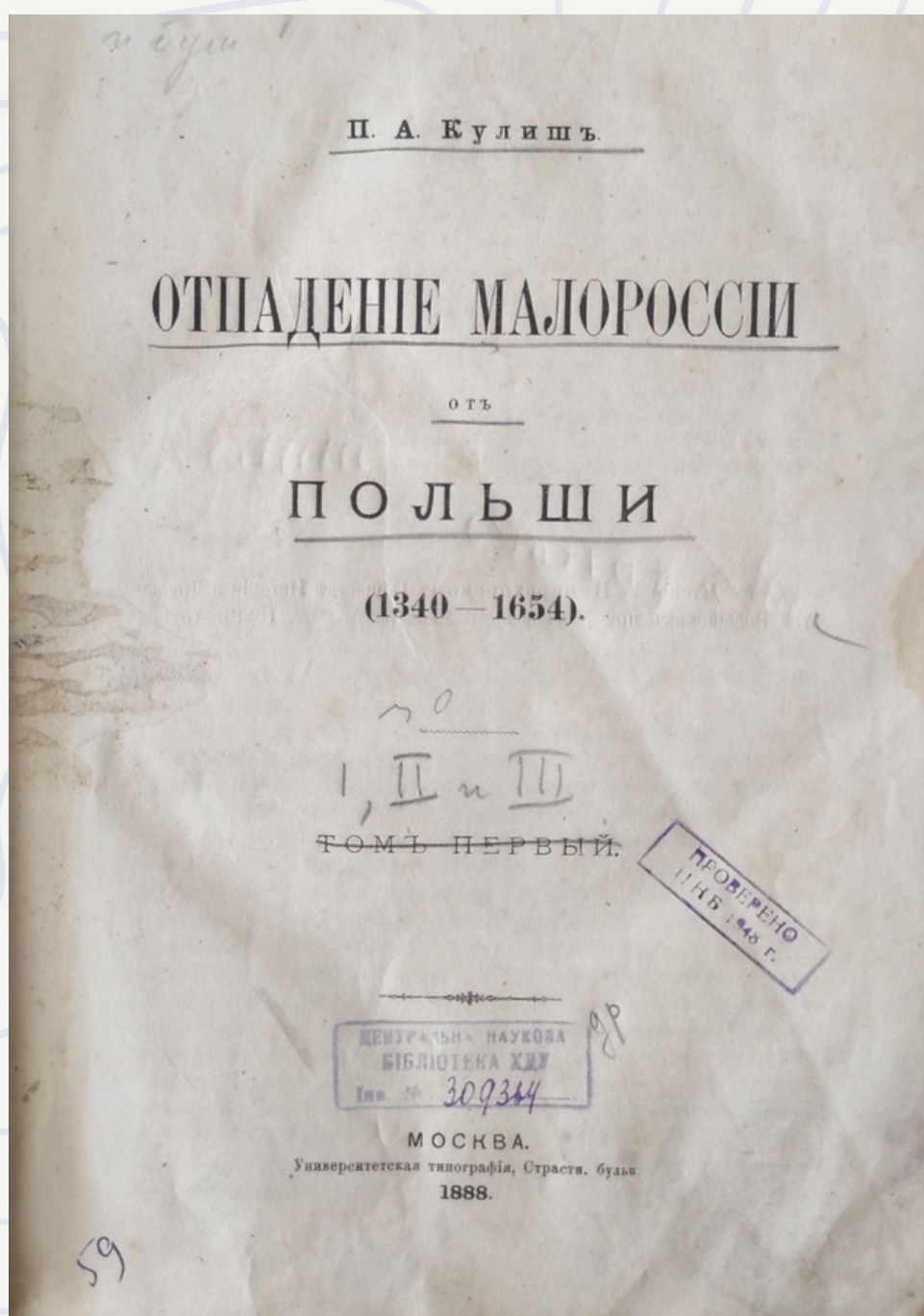
4-томне видання «Повести П.А. Кулиша» видане у 1860 році у Санкт-Петербурзі. Видання має наукову та культурно-історичну цінність. Бібліографічна рідкість.

Найбільшим своїм творчим успіхом Пантелеймон Куліш вважав двотомну збірку фольклорно-історичних і етнографічних матеріалів «Записки о Южной Руси». З'явилась вона у Петербурзі у 1856—1857 рр. У збірці Куліш запровадив новий правопис — "кулішівку", яка лежить в основі сучасного українського правопису.

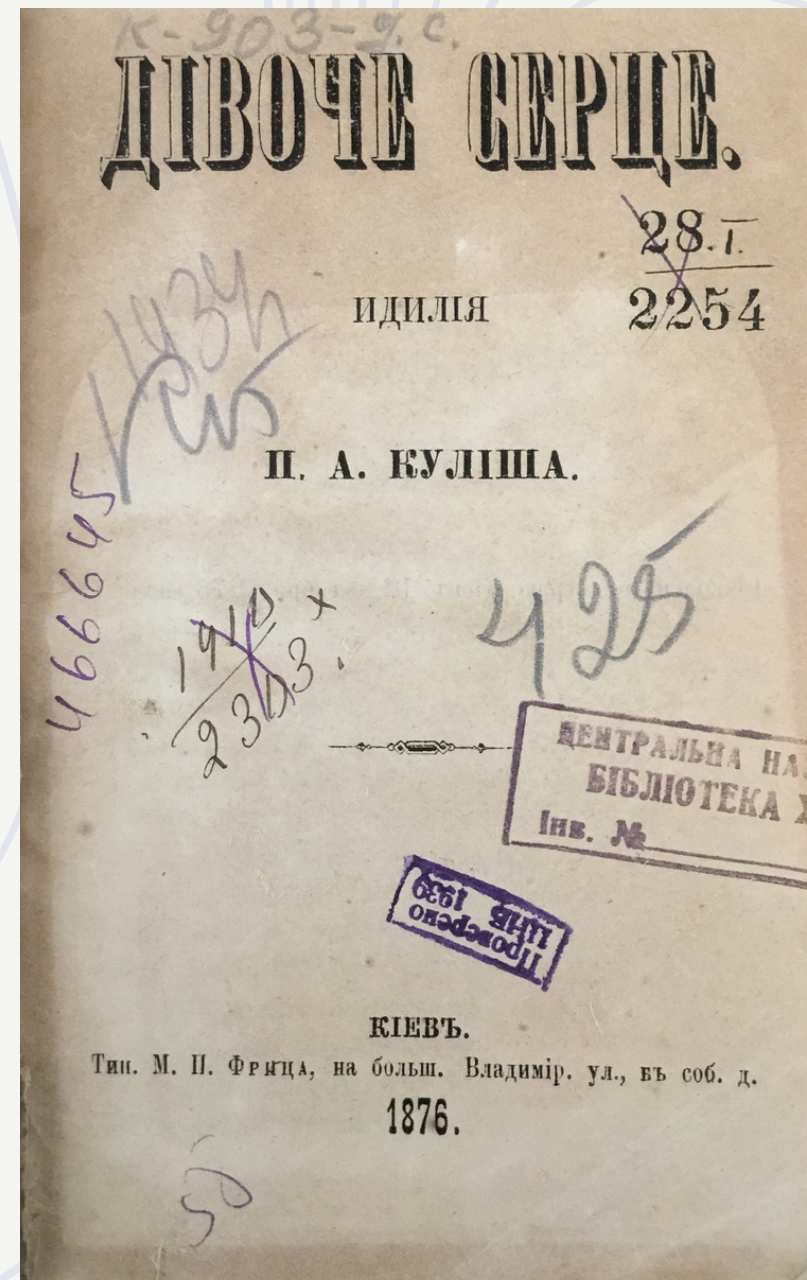
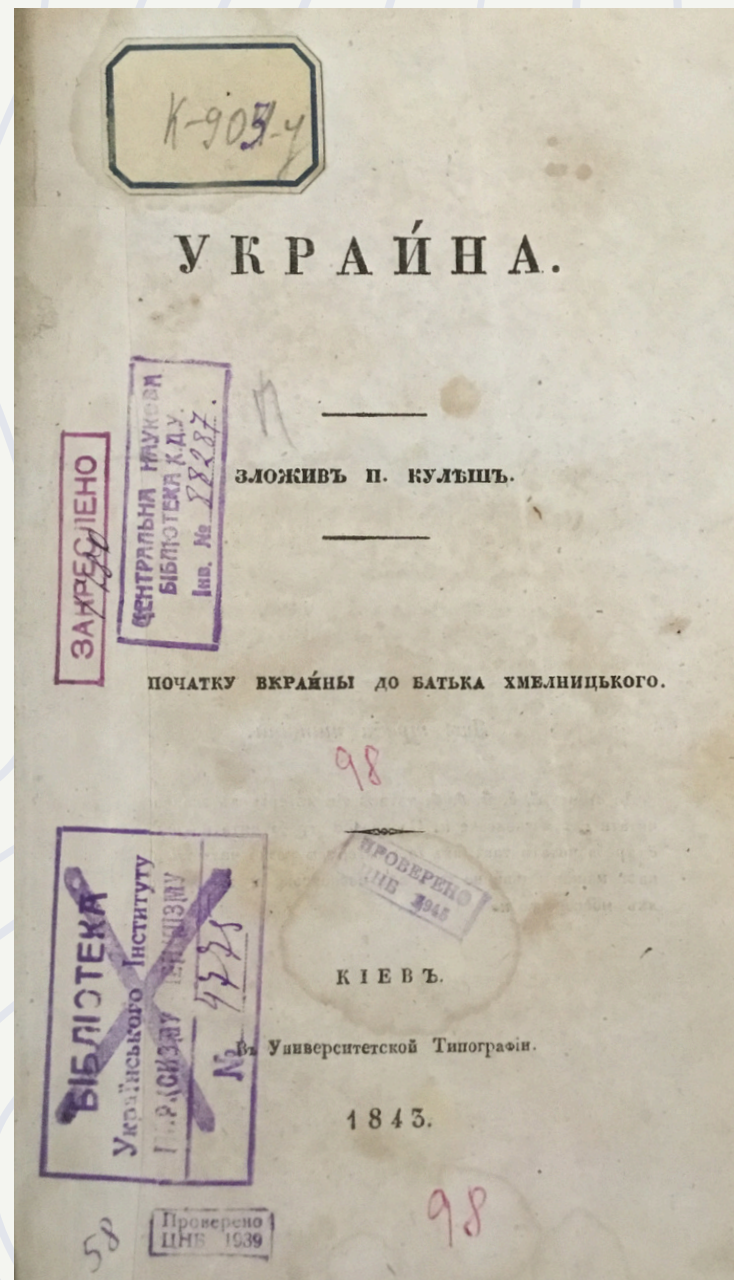
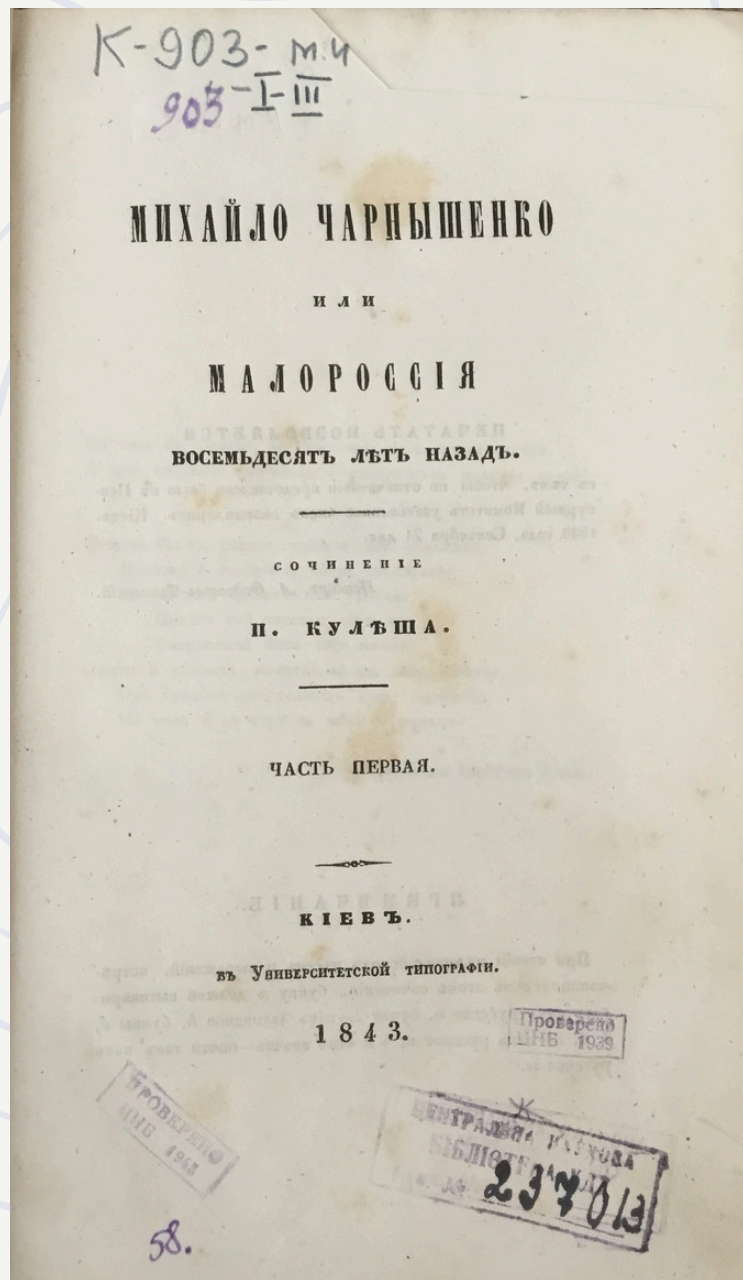

Перше та прижиттєве видання історико-публіцистичних монографій П. Куліша «История воссоединения Руси» у 3-х т. (1874) та «Отпадение Малороссии от Польши» у 3-х т. (1888).

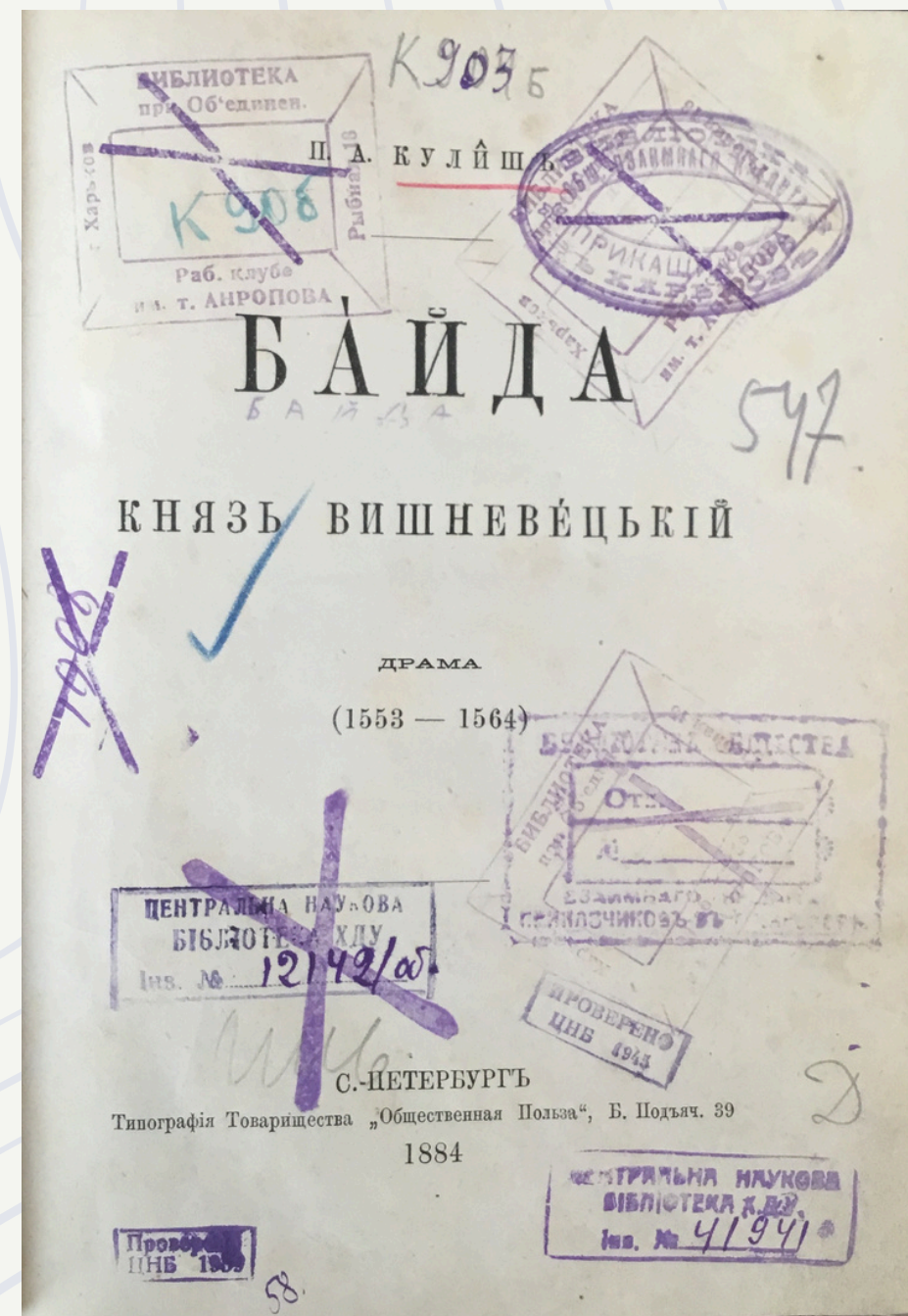
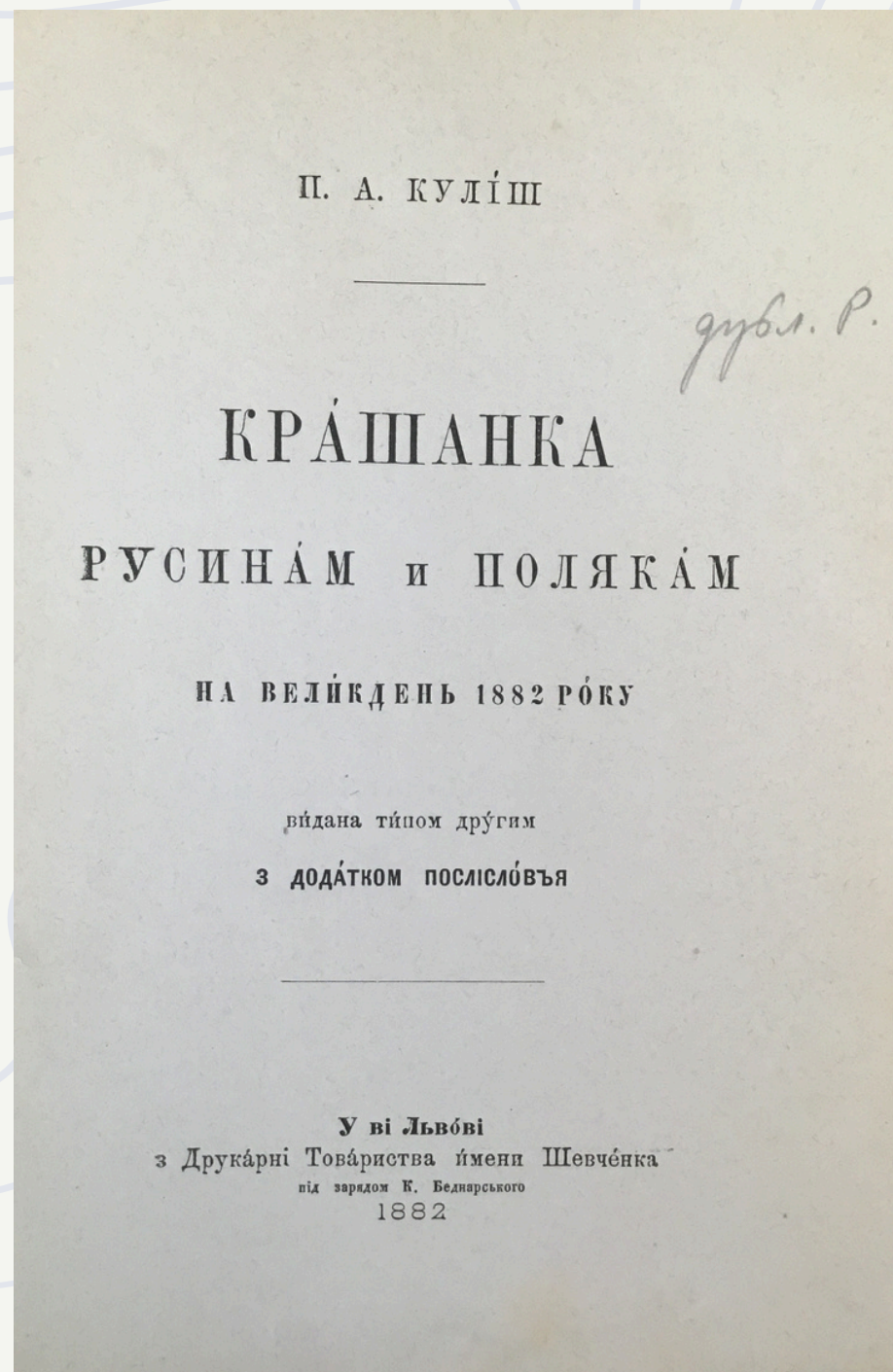

У 1843 році П. Куліш пише історичний роман «**Михайло Чарнишенко**», який став першою літературною спробою Куліша в жанрі історичного роману. У тому ж році написав віршовану історичну хроніку «**Україна**» й оповідання-ідилію «**Орися**». У бібліотеці зберігається «**Орися**» 1883 року та «**Дівоче серце : ідилія**» видання 1876 р.

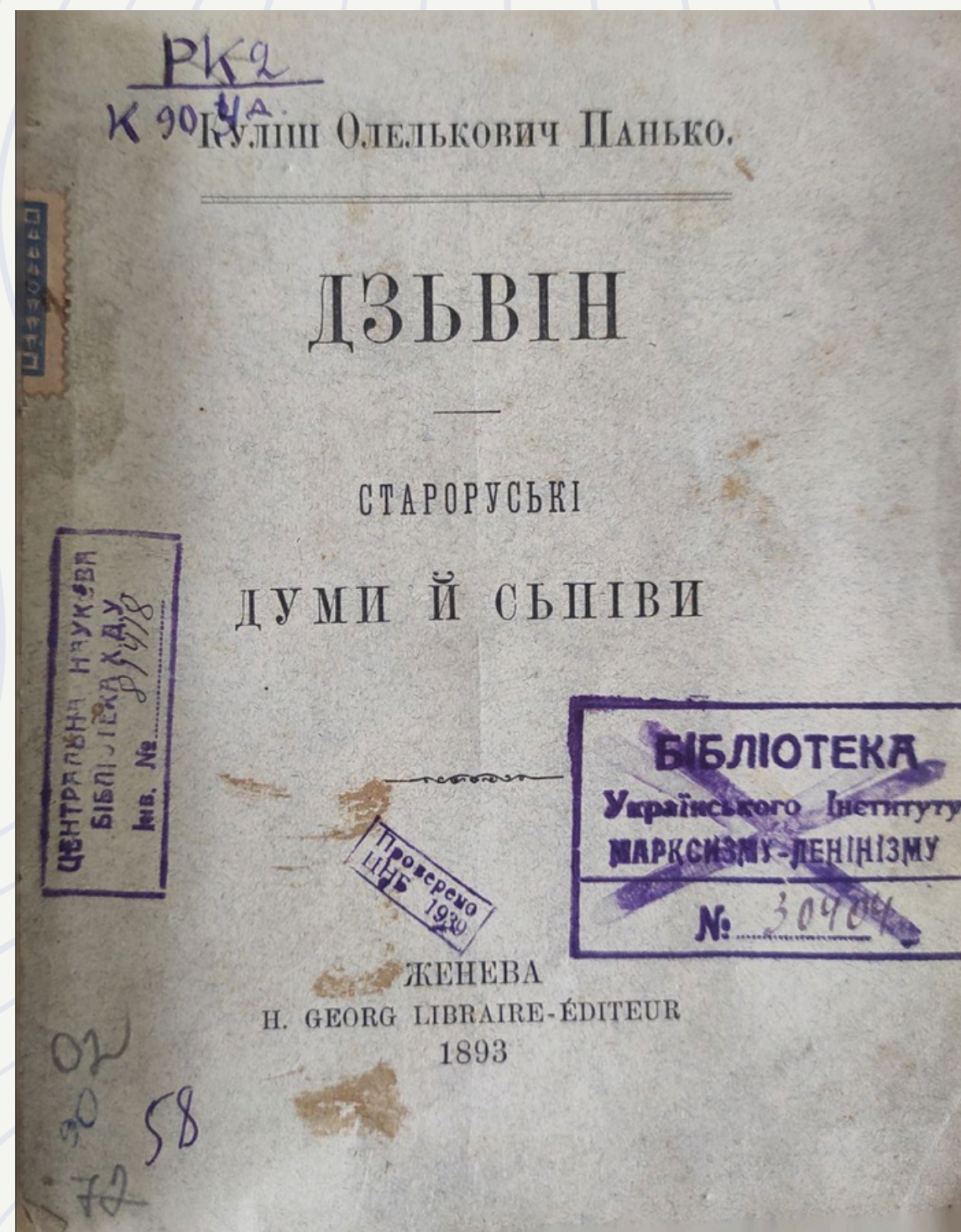
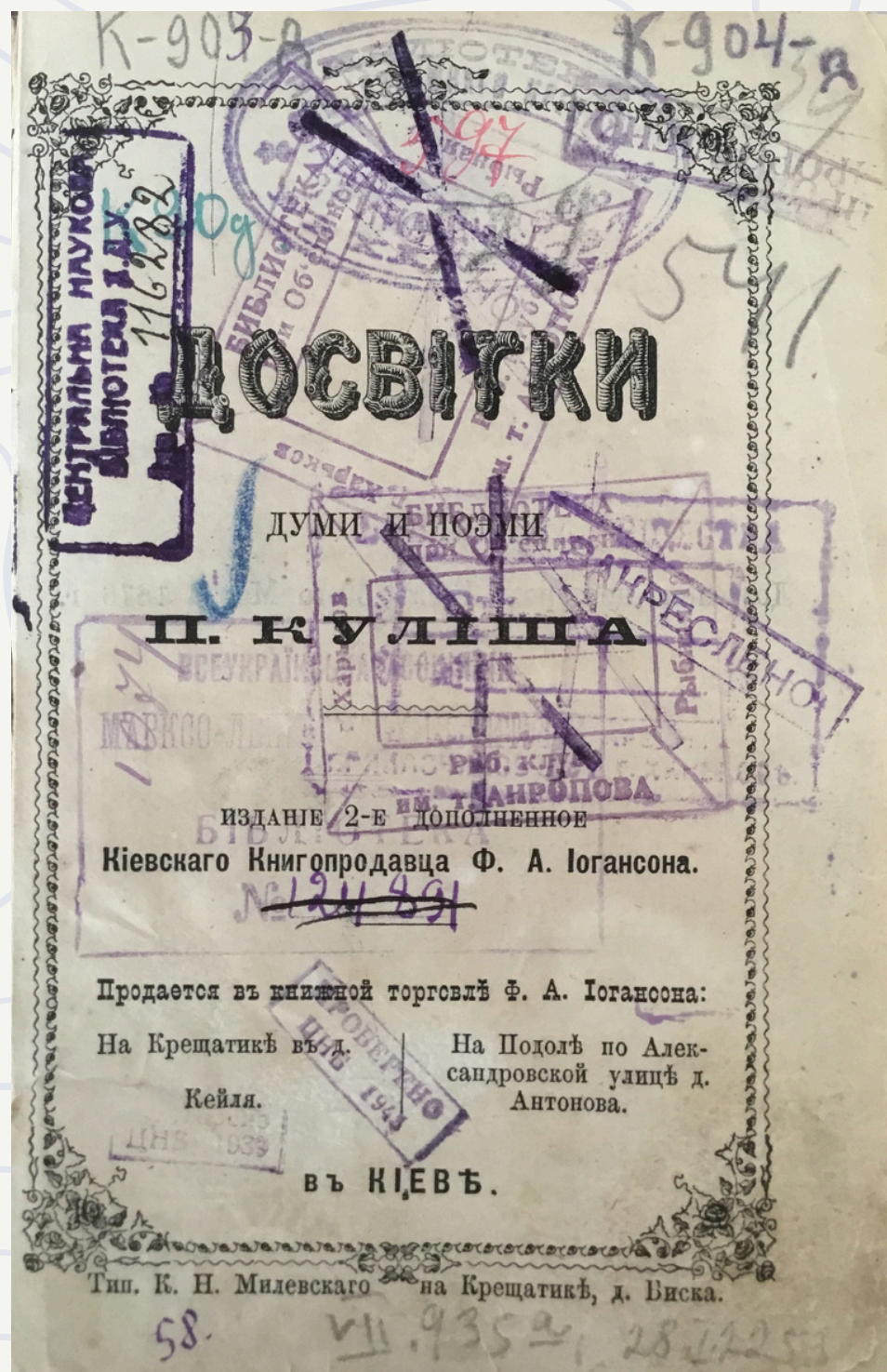

Видання "Краشانка русинам и полякам на Великдень 1882 року" – праця, в якій автор демонструє погляди на історичні суперечки між українцями і поляками, що зародилися в пізньому Середньовіччі. У своїх інтерпретаціях П. Куліш торкнувся теми козацтва та єзуїтства.

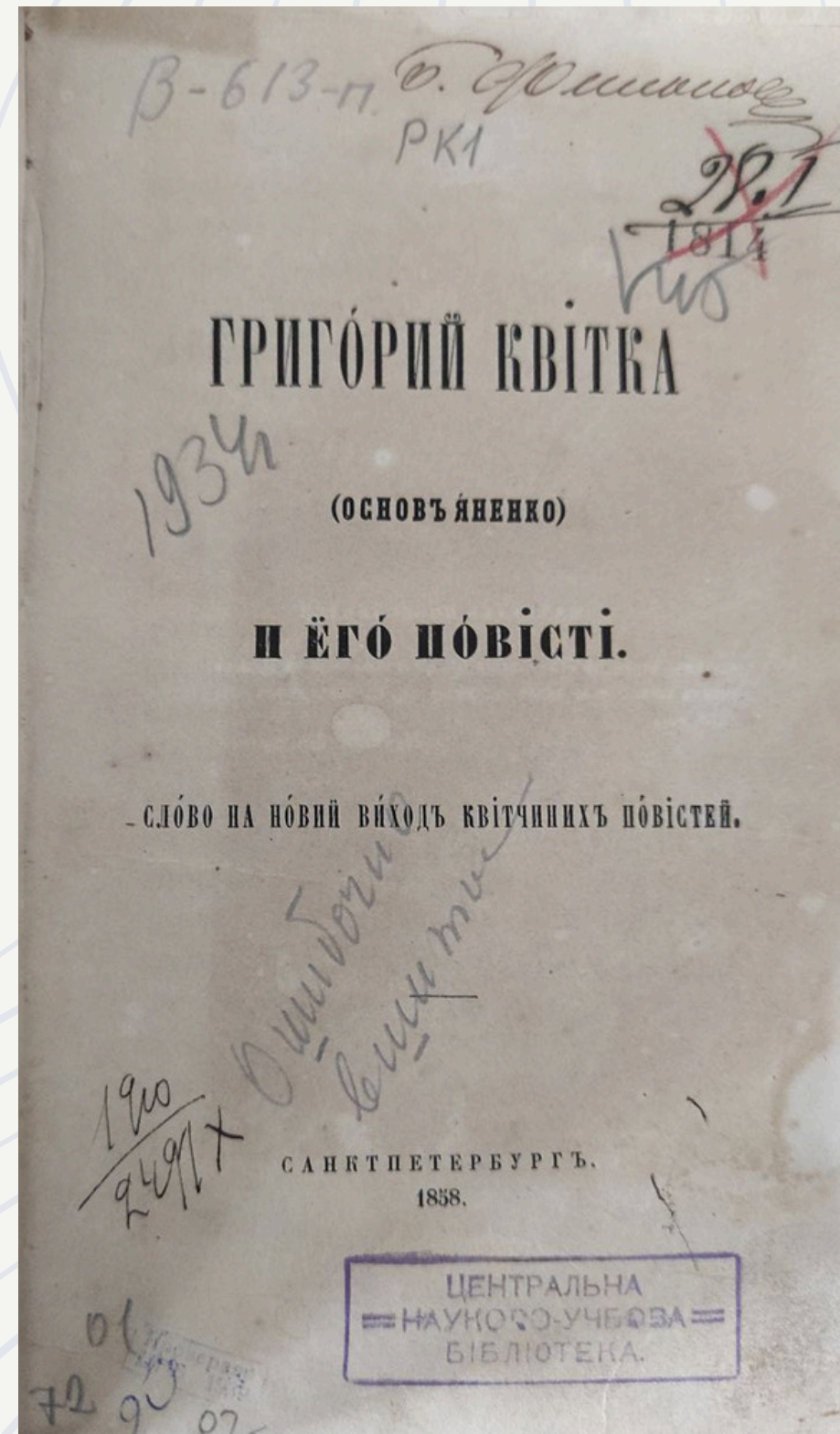
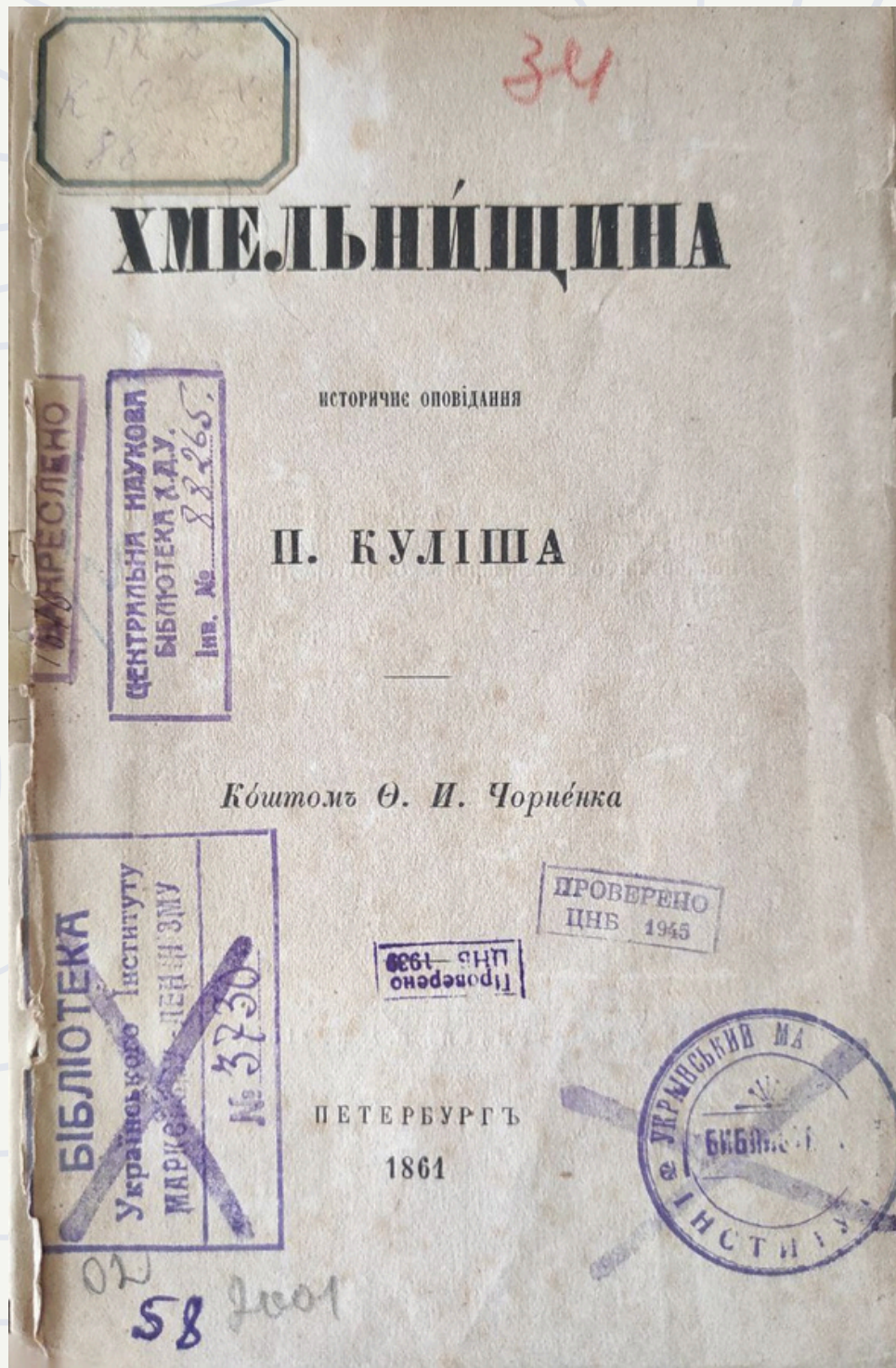
«Байда, князь Вишневецький» — драма Пантелеймона Куліша, видана вперше у 1884 році у Санкт-Петербурзі.

П.Куліш є автором п'ятьох поетичних збірок "Досвітки", "Хуторна поезія", "Дзвін", "Хуторні недогарки", "Позичена кобза".
Перша поетична збірка Куліша — "Досвітки" була видана у 1862 р.

У ЦНБ зберігається друге доповнене видання 1876 р. Збірку склали переважно вірші та поеми про минуле України, про визвольну боротьбу народу проти іноземних поневолювачів. Збірка «Дзвін» (1893) є вершиною поетичної творчості П. Куліша.

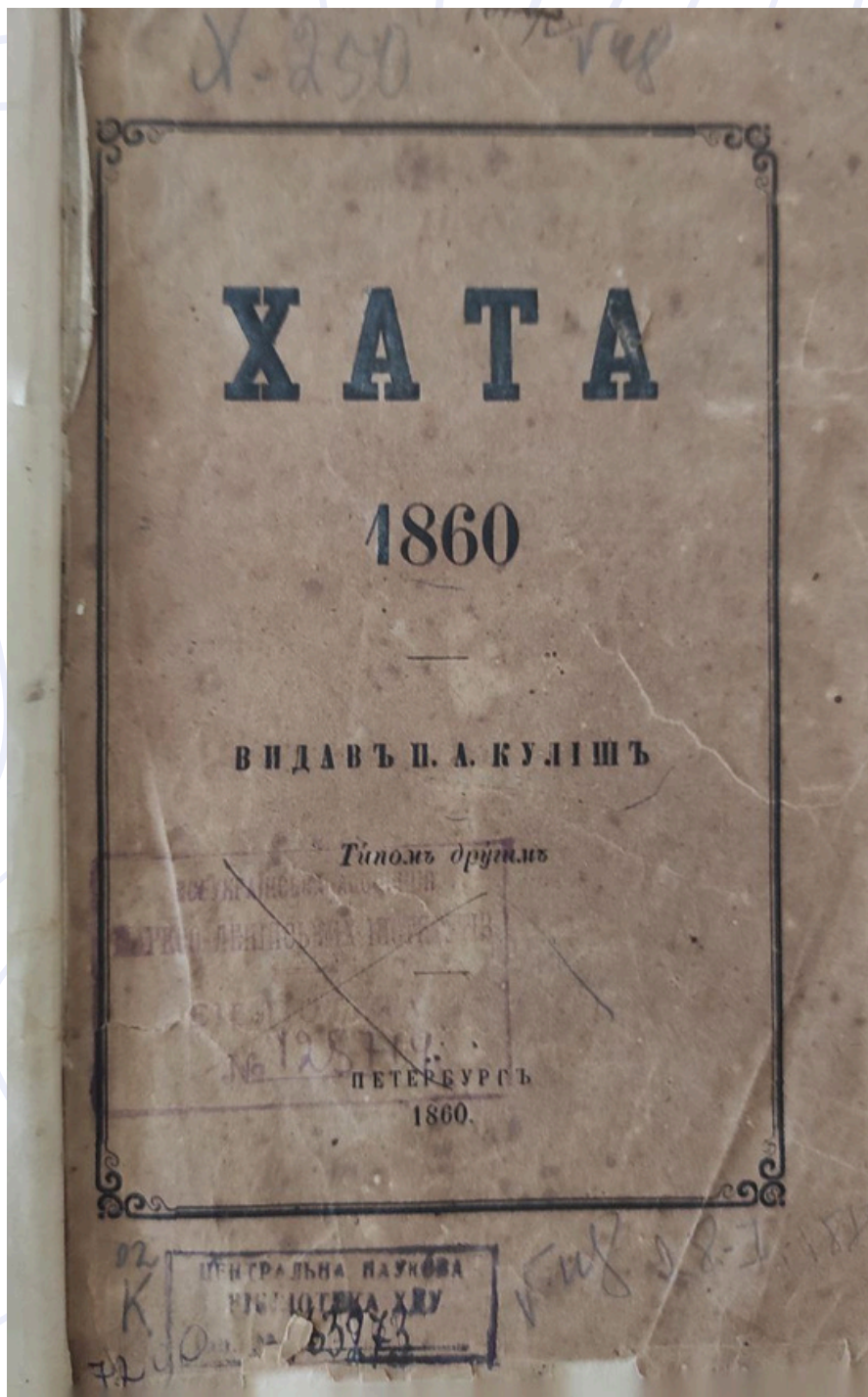
У 1861 – 1862 рр. Куліш брав участь у виданні першого загальноукраїнського часопису "Основа", який на той час став осередком національного руху. Друкував в ньому різні історичні нариси, перші з них "Хмельниччина" і «Виговщина».

У великій різножанровій спадщині Пантелеймона Куліша суттєве місце посідає літературна критика. Так у 1858 році було видано брошурою в Санкт-Петербурзі стаття "Григорій Квітка (Основ'яненко) і його повісті (Слово на новий вихід Квітчиних повістей)".

П. Куліш у 1858 році звернувся до міністра народної освіти Ковалевського дозволити видавати український журнал під назвою «Хата. Южно-Русский журнал словесности, истории, этнографии и сельского хозяйства». Проте йому відмовили. Тому Куліш у 1859 р. почав видавати замість журналу альманах під тією ж назвою «Хата». Цей альманах був виданий у 1860 році у Петербурзі обсягом 215 сторінок.

До альманаху «Хата», крім науково-публіцистичних матеріалів, увійшли твори Тараса Шевченка, Марка Вовчка, самого Куліша, його дружини Ганни Барвінок та інших українських письменників. «Хата» стала успішним видавничим проектом Пантелеймона Куліша.

ШЕКСПІРОВІ ТВОРИ

З МОВИ БРИТАНСЬКОЇ

МОВОЮ УКРАЇНСЬКОЮ

ПОПЕРЕКЛАДІВ

П. А. КУЛІШ

ТОМ ПЕРВИЙ

ОТЄЛЛО

ТРОЇЛ ТА КРЕССІДА

КОМЕДІЯ ПОМИЛОК

У ві Львові

з Друкарні Товариства імени Шевченка
під зарядом К. Беднарського
1882

Пантелеймон Куліш – перший український професіонал у справі перекладу. Значний внесок у доробок української перекладної літератури становлять Кулішеві **переклади творів В.Шекспіра**. Є декілька видань перекладів П. Куліша у фондах ЦНБ, але на виставці представлено **прижиттєве видання 1882 року**.

Віртуальну виставку підготувала працівниця
ЦНБ Олександра Азаренкова

